

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 18.4.2024
COM(2024) 169 final

ANNEX

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Soovitus: NÕUKOGU OTSUS,

millega antakse luba alustada läbirääkimisi Euroopa Liidu ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vahelise noorte liikuvust käsitleva lepingu üle

LISA

JUHISED LÄBIRÄÄKIMISTE PIDAMISEKS EUROOPA LIIDU NING SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIGI VAHELISE NOORTE LIIKUVUST KÄSITLEVA LEPINGU ÜLE

I. ÜLDINE TAUST

1. Ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vahelist kaubandus- ja koostöölepingut (edaspidi „kaubandus- ja koostööleping“)¹ kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021. Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu (edaspidi „väljaastumisleping“)² kõrval on see liidu ja Ühendkuningriigi vaheliste kahepoolsete suhete nurgakivi.
2. Kuigi kaubandus- ja koostöölepinguga on ette nähtud sotsiaalkindlustuse koordineerimine, mis toetab isikute liikuvust mõlema lepinguosalise siseriikliku õiguse alusel, ei ole selles käsitletud liikuvust kui niisugust, st ühe lepinguosalise kodaniku võimalust elada või viibida teise lepinguosalise territooriumil. Kaubandus- ja koostööleping sisaldab eeskirju füüsiliste isikute riiki sisenemise ja seal ajutise viibimise kohta ärilisel eesmärgil, kuid need puudutavad üksnes isikute ajutist kohaolekut konkreetsel eesmärgil (nt teenuste osutamiseks).
3. Pigem reguleeritakse liidu ja Ühendkuningriigi vahelist liikuvust nüüd liidu (ja selle liikmesriikide) ning Ühendkuningriigi vastavate riiklike (sisserände-)eeskirjadega. See on toonud kaasa liidu ja Ühendkuningriigi kodanike liikuvuse vähenemise ning on eriti mõjutanud nende võimalusi saada kogemusi välismaal kummagi lepinguosalise territooriumil ja osaleda noorte-, kultuuri-, haridus-, teadus- ja koolitusvahetustes.
4. 2023. aastal pöördus Ühendkuningriik mitme liikmesriigi (kuid mitte kõigi liikmesriikide) poole kavatsusega pidada kahepoolseid läbirääkimisi noorte liikuvust käsitlevate kokkulepete üle, mis põhinevad Ühendkuningriigi noorte liikuvuse viisakaval. See tooks kaasa Ühendkuningriiki minna soovivate liidu kodanike erineva kohtlemise. Lisaks ei aitaks selline lähenemisviis kõrvaldada peamisi takistusi noorte liikuvusele.

II. KAVANDATAVA LEPINGU EESMÄRK JA REGULEERIMISALA

5. Oma 23. märtsi 2018. aasta suunistes, mida kinnitati 13. detsembri 2019. aasta järel dustes, märkis Euroopa Ülemkogu (artikkel 50), et liidu eesmärk on tagada, et tulevane partnerlus Ühendkuningriigiga hõlmab „[...] kaugeleulatuvaid sätteid füüsiliste isikute liikumise kohta, tuginedes täieliku vastastikkuse põhimõttele ja põhimõttele [...]“. Nõukogu võttis 25. veebruaril 2020 vastu otsuse, millega antakse luba alustada läbirääkimisi Ühendkuningriigiga uue partnerluse üle. Liikuvuse valdkonnas ning lisaks viisavabale reisimisele lühiajalise viibimise eesmärgil ja sotsiaalkindlustuse koordineerimisele märgiti kõnealusele otsusele lisatud suunistes kooskõlas 2019. aasta poliitilise deklaratsiooniga, millega kehtestatakse Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi tulevaste suhete raamistik, et sel ajal kavandatud partnerluse eesmärk peaks olema määrata kindlaks tingimused, mille alusel saavad

¹ (ELT L 149, 30.4.2021, lk 10).

² (ELT L 29, 31.1.2020, lk 7).

füüsilised isikud riiki siseneda ja seal viibida näiteks teadusuuringute, õpingute, koolituse ja noortevahetuse eesmärgil.

6. Läbirääkimiste eesmärk on sõlmida Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi vahel tasakaalustatud leping noorte liikuvuse valdkonnas, jätmata tingimata välja ühtegi konkreetset riigis viibimise eesmärki, ja seega võib lepingu kohaldamisala olla laiem kui ette nähtud nõukogu 2020. aasta otsuses.
7. „Liikuvus“ kavandatava lepingu tähenduses hõlmab füüsilise isiku elamist, st alalist viibimist riigis. Seega ei käsitleta kavandatavas lepingus reisimise hõlbustamise küsimusi (nt passi asendavad dokumendid või spetsiaalsed piiriületuskoridorid) ega teenuste ajutist osutamist teise lepinguosalise territooriumil viibiva füüsilise isiku poolt. Viimast on reguleeritud kaubandus- ja koostöölepingu teise osa (Kaubandus, transport, kalandus ja muud kokkulepped) II jaotises (Teenused ja investeringud) ning kavandatav leping seda ei mõjuta.
8. Kavandatav leping peaks olema kaubandus- ja koostöölepingu lisaleping kaubandus- ja koostöölepingu artikli 2 tähenduses ja aitama seeläbi kaasa üldiste kahepoolsete suhete arengule Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi vahel.

III. KAVANDATAVA LEPINGU SISU

ÜLDPÕHIMÕTTED

9. Kavandatav leping peaks tagama tasakaalu õiguste ja kohustuste vahel. See peab tagama liidu õiguskorra ja otsuste tegemise sõltumatuse ning liidu finantshuvide kaitse ning olema kooskõlas liidu aluspõhimõtetega. See peaks põhinema liidu kodanike mittediskrimineerimisel ja vastastikkuse põhimõttel.
10. Kavandatav leping peaks kajastama Ühendkuningriigi staatust Schengeni alasse mittekuuluva kolmanda riigina ja liiduvälise riigina, kelle suhtes ei kohaldata samu kohustusi kui liikmesriigi suhtes ning kellel ei saa olla samu õigusi ja hüvesid kui liikmesriigil. Eelkõige ei tohiks kavandatava lepinguga anda Ühendkuningriigi kodanikele vaba liikumise põhivabaduse hüvesid, mis kuuluvad liidu kodanikele. Samuti ei tohiks sellega anda samu hüvesid, mis on väljaastumislepingu kodanike õigusi käsitleva osaga hõlmatud isikutel.

NOORTE LIIKUVUSE KORD KAVANDATAVAS LEPINGUS

EESMÄRK JA KOHALDAMISALA

11. Kavandatava lepinguga tuleks ette näha noorte liidu kodanike liikuvus Ühendkuningriiki ja noorte Ühendkuningriigi kodanike liikuvus liidu liikmesriikidesse.
12. Kavandatava lepingu isikuline kohaldamisala peaks piirduma noorte liidu kodanike ja Ühendkuningriigi kodanikega (nt 18–30aastased riigis viibimise aja alguses).

RIIGIS VIIBIMISE AEG

13. Riigis viibimise aeg peaks olema piiratud mõistlikul määral (nt neli aastat).

LUBATUD TEGEVUSED

14. Kavandatava lepingu alusel võimaldatav liikuvus ei tohiks olla seotud ühe eesmärgiga, st kavandatava lepingu kohaselt lubatud tegevused peaksid hõlmama töötamist, õppimist, koolitust/praktikat (sealhulgas teise lepinguosalise

haridusprogrammi raames), teadusuuringuid, vabatahtlikku tööd, muud tegevust või lihtsalt külastust/reisimist kogu viibimisaja jooksul.

15. Need tegevused ei tohiks siiski hõlmata kaubandus- ja koostöölepingu teise osa (Kaubandus, transport, kalandus ja muud kokkulepped) II jaotise (Teenused ja investeringud) kohaldamisalasse kuuluvaid tegevusi.
16. Kavandatava lepingu alusel võimaldatava liikuvuse suhtes ei tohiks kohaldada kvote.

RIIKI LUBAMISE TINGIMUSED JA TAOTLUSTE TAGASILÜKKAMISE PÕHJUSED

17. Kavandatavas lepingus tuleks sätestada kõik riiki lubamise tingimused. Need peaksid põhinema ühistel riiki lubamise tingimustel, nt peaks riiki sisenejatel olema kehtiv reisidokument, kehtiv üldine ravikindlustus ja tõend piisavate elatusvahendite kohta (võttes arvesse, kas taotleja töötab või mitte).
18. Liikuvuslepinguga hõlmatud isik peaks neid tingimusi täitma kogu viibimisaja jooksul.
19. Ühendkuningriigi nn sponsorluskava või samalaadseid kavasid ei tohiks kohaldada.
20. Kavandatavas lepingus peaksid olema loetletud asjakohased taotluste tagasilükkamise põhjused, nt oht avalikule korrale, avalikule julgeolekule või rahvatervisele.

RIIKI LUBAMINE, SEALHULGAS RIIKI LUBAMISE KOHALDAMISALA

21. Kavandatavas lepingus tuleks sätestada riiki lubamise eeskirjad, st liikuvuse võimaldamisele eelneva kontrolli käigus tuleks teha kindlaks, kas kavandatavas lepingus sätestatud tingimused on täidetud.
22. Liikuvus liitu peaks kehtima ainult selles liikmesriigis, kes andis Ühendkuningriigi kodanikule sisenemisloa, st ühe liikmesriigi antud luba ei tohiks võimalda liidusisest liikuvust teise liikmesriiki.
23. Taotluste menetlemise või viisa või elamisloa väljastamise tasud ei tohiks olla ebaproportsionaalsed ega ülemääraseid.

VÕRDNE KOHTLEMINE

24. Kavandatud lepinguga hõlmatud isikuid tuleks kohelda võrdselt kodanikega vähemalt töötingimuste, sealhulgas töötasu ja töölt vabastamise, töötervishoiu ja tööohutuse, ühinemisvabaduse, teatavate hariduse ja kutseõppe aspektide, maksusoodustuste (kui isik on maksuresident) ja tööhõiveametite pakutavate nõustamisteenuste osas. See ei tohiks laieneda õppe- ja toimetulekutoetustele ja -laenudele või muudele toetustele ja laenudele.
25. Kavandatava lepinguga tuleks tagada võrdne kohtlemine ülikoolide õppemaksude ja koolitustasude osas.
26. Kavandatava lepinguga tuleks ette näha, et Ühendkuningriik loobub tervishoiu lisatasu võtmisest liikuvuslepinguga hõlmatud liidu kodanikelt.

PERELIIKMED

27. Kavandatavas lepingus tuleks kindlaks määrata tingimused, mille alusel saab liikuvuslepinguga hõlmatud isik kasutada perekonna taasühinemise õigust, ja pereliikmed, kellel on võimalik taasühineda.

SEOS ELI VÕI LIIKMESRIIKIDE ÕIGUSE MUUDE ASPEKTIDEGA

28. Kavandatav leping ei tohiks piirata selliste Ühendkuningriigi, liidu ja siseriiklike õigusnormide kohaldamist, millega nähakse ette seadusliku rände võimalused, st lepinguga tuleks mõlema lepinguosalise olemasolevate rändevõimaluste kõrvale luua täiendav rändevõimalus.
29. Kavandatav leping ei tohiks piirata liidu ja liikmesriikide alalise/pikaajalise elaniku staatuse saamist reguleerivate õigusnormide kohaldamist.
30. Kavandatav leping ei tohiks piirata:
- kaubandus- ja koostöölepingus sätestatud sotsiaalkindlustuse koordineerimise normide kohaldamist;
 - topeltmaksustamise vältimise normide kohaldamist;
 - nende normide kohaldamist, mis käsitlevad lepinguosaliste piire ületavate isikute kontrolli, sealhulgas mõlema lepinguosalise reisihõlbustusmeetmeid;
 - nende normide kohaldamist, mille kohaselt peab teise lepinguosalise kodanik end registreerima kindlaksmääratud aja jooksul pärast saabumist.

MUUD ASPEKTID

31. Võrdset kohtlemist ülikoolide õppemaksude ja koolitustasude puhul tuleks kohaldada viisavõimalusest sõltumatult.
32. Kavandatava lepinguga tuleks ette näha, et lepinguosalise territooriumil seaduslikult elavatel isikutel ei tohi keelata siseneda selle lepinguosalise territooriumile.
33. Kavandatava lepinguga ei tohiks piirata ühise reisipiirkonna korra kohaldamist Ühendkuningriigi ja Iirimaa vahel, nagu on osutatud väljaastumislepingu artikli 38 lõikes 2 ja Windsori raamistiku artiklis 3.

INSTITUTSIOONILISED SÄTTED

34. Kavandatav leping peaks olema kaubandus- ja koostöölepingu lisaleping, nagu on sätestatud kõnealuse lepingu artiklis 2. Seega peaks see olema osa samast ja ühtsest institutsioonilisest raamistikust – kaubandus- ja koostöölepingust, mille lahutamatuks osaks on vaidluste lahendamise kord.
35. Selles raamistikus tuleks kavandatava lepingu rakendamiseks luua uus erikomitee.

IV. TERRITORIAALNE KOHALDAMISALA

36. Kavandatava lepingu kui lisalepingu territoriaalne kohaldamisala peaks olema sama mis kaubandus- ja koostöölepingul.

V. AUTENTSED KEELED

37. Kavandatav partnerlus peaks olema võrdselt autentne kõigis liidu ametlikes keeltes ning sisaldama sellekohast keeleklauslit.

VI. LÄBIRÄÄKIMISTE PIDAMISE KORD

38. Komisjon peaks läbirääkimiste käigus pidevalt koordineerima oma tegevust ja pidama dialoogi nõukogu ja selle ettevalmistavate organitega. Sellega seoses peaksid nõukogu ja COREPER, keda abistab [erikomitee nimi], andma komisjonile suuniseid.
39. Komisjon peaks õigeaegselt konsulteerima nõukogu ettevalmistavate organitega ja andma neile aru. Komisjon peaks esitama õigeaegselt kogu vajaliku teabe ja kõik vajalikud dokumendid, mis on läbirääkimistega seotud.
40. Komisjon peaks teavitama Euroopa Parlamenti täielikult ja õigeaegselt läbirääkimiste kulust.